

Rapport

VUURWERK!

**Draagvlak voor regelgeving en handhaving onder
vuurwerkers en niet-vuurwerkers**

Onderzoek i.o.v. Binnenlands Bestuur, december 2016

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede

Rapportnummer

2016/211

Datum

December 2016

Opdrachtgever

Binnenlands Bestuur

Auteurs

Frank ten Doeschot
Laurens Klein Kranenburg

Bestellingen

Exemplaren zijn verkrijgbaar bij de opdrachtgever.

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron (I&O Research) duidelijk wordt vermeld.

INHOUDSOPGAVE

1.	Belangrijkste uitkomsten.....	5
2.	Inleiding.....	9
2.1	Aanleiding voor het onderzoek.....	9
2.2	Onderzoeksvragen.....	9
2.3	Verantwoording.....	9
3.	Omgang met en perceptie van vuurwerk.....	11
3.1	Afsteekgedrag.....	11
3.2	Handhaving.....	13
3.3	Houding ten aanzien van vuurwerk.....	22
3.4	Overlast.....	26
4.	Onderzoeksverantwoording.....	29

HOOFDSTUK

Belangrijkste uitkomsten

1. Belangrijkste uitkomsten

"Prioriteit geven aan handhaving verbod op illegaal vuurwerk"

Regels voor het gebruik en afsteken van vuurwerk worden in de beleving van Nederlanders beperkt gehandhaafd. Een kwart tot een derde van de Nederlanders denkt dat de afsteektijden en het verbod op illegaal vuurwerk in enige mate worden gehandhaafd. Slechts weinigen (3% tot 16%) ervaren een intensieve handhaving van deze regels door politie en/of andere toezichthouders. In vuurwerkvrije zones is de handhaving strenger (39%), maar volgens een meerderheid (53%) zou dit wel strenger mogen. Dat geldt ook voor de afsteektijden (61%) en het verbod op illegaal vuurwerk (72%). Ook vuurwerkafstekers (54%) zijn per saldo voorstander van een strengere handhaving van het verbod op illegaal vuurwerk.

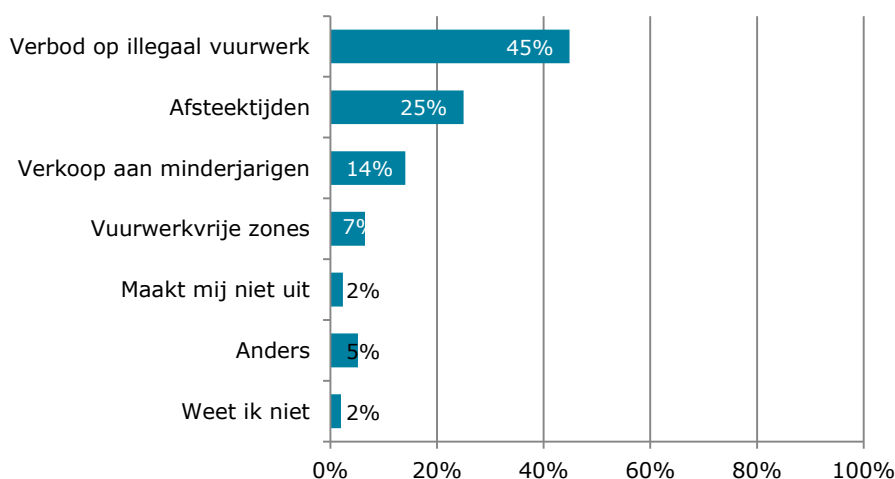
Tabel 1.1

	AFSTEECTIJDEN	VUURWERKVRIJE ZONES ¹	ILLEGAAL VUURWERK
HUIDIGE SITUATIE HANDHAVING			
Intensief	3%	16%	6%
Beperkt	22%	23%	28%
GEWENSTE SITUATIE HANDHAVING			
De handhaving zou strenger mogen	61%	53%	72%
- Vuurwerkafstekers	37%	36%	54%
- Niet-vuurwerkafstekers	66%	57%	77%

Het belangrijkste handhavingsaspect waarop politie en andere toezichthouders zich moeten richten, is het verbod op illegaal vuurwerk (45%). Dit onderwerp wordt op enige afstand gevolgd door handhaving van de afsteektijden.

Figuur 1.1

Wat is volgens u het belangrijkste vuurwerkonderwerp waarop de politie en/of andere toezichthouders moeten handhaven?

¹ Vragen over de handhaving zijn alleen beantwoord door inwoners van gemeenten met een of meer vuurwerkvrije zones.

Acht op de tien Nederlanders willen hogere boetes voor illegaal vuurwerk

Er zijn aan Nederlanders verschillende stellingen voorgelegd over de omgang met vuurwerk, het terugdringen van de overlast en mogelijke alternatieven. Er bestaat breed draagvlak voor hogere boetes op het afsteken van illegaal vuurwerk: 83 procent is hier voorstander van. Ook vuurwerkafstekers (69%) zijn hier in meerderheid voor.

De meeste volwassen Nederlanders kunnen leven met de huidige afsteektijden

Per saldo zijn circa zes op de tien Nederlanders geen voorstander van een verdere beperking van de huidige afsteektijden. Bijna de helft (47 procent) van de Nederlanders is tevreden met de huidige afsteektijden. Een kleine groep (7 procent) zou de afsteektijden willen verruimen en eveneens 7 procent maakt het niet uit of de afsteektijden worden veranderd. Ruim drie op de tien Nederlanders zijn voorstander van een verdere beperking van de afsteektijden of zelfs een algemeen vuurwerkverbod voor particulieren.

De volwassen vuurwerkafstekers zijn over het algemeen tevreden (60%) over het huidige afsteekregime; een kleine groep (19%) zou eerder willen beginnen met afsteken. We hebben geen onderzoek gedaan naar de mening van kinderen en jongeren hierover.

Handhaving draagt bij aan effectiviteit vuurwerkvrije zones

Bijna de helft van de inwoners (47%) in gemeenten met een vuurwerkvrije zone merkt dat er minder vuurwerk wordt afgestoken op deze plekken dan voor de instelling van het vuurwerkverbod. Een intensieve handhaving kan hieraan bijdragen. In zones waar intensief wordt gehandhaafd, leidt dat volgens negen van de tien bewoners tot minder vuurwerk. Met een beperkte handhaving is dat volgens 64 procent van de inwoners het geval.

Ook potentie voor vrijwillige zones zonder vuurwerk?

Niettemin is er in vuurwerkvrije zones zonder actieve handhaving ook in drie van de tien gevallen sprake van een daling van vuurwerk. In sommige gemeenten speelt nu de discussie of het vuurwerkverbod in deze zones kan worden vervangen door een 'vrijwillig' vuurwerkverbod, waarbij mede wordt vertrouwd op het zelfcorrigerende vermogen van buurtbewoners. Hoewel er per saldo meer tegenstanders (42%) dan voorstanders (30%) zijn van dit idee, hebben 'vrijwillige' vuurwerkvrije zones dus wel enige potentie, gelet op de ervaringen met een vuurwerkverbod zonder actieve handhaving.

Vuurwerkvrije zones kunnen op breed draagvlak rekenen

Zeven op de tien inwoners (69%) zijn blij met de vuurwerkvrije zones in hun gemeente. Dit was ook in eerdere jaren het geval. Het draagvlak blijkt ook uit de vraag of het aantal vuurwerkvrije zones volgens hen voldoende is: 48 procent wil meer vuurwerkvrije plekken en 32 procent vindt het huidige aantal prima (samen 80%).

Zeven op de tien Nederlanders zijn *in het algemeen* voorstander van vuurwerkvrije zones. In gemeenten zonder vuurwerkvrije zones zou 47 procent graag vuurwerkvrije zones zien *in de eigen gemeente*. Plekken waar kwetsbare groepen mensen of dieren komen, zoals een verzorgingshuis, dierenasiel of kinderboerderij, worden het vaakst genoemd als mogelijke locaties voor een vuurwerkverbod.

Geen structurele afname van overlast

Het aandeel Nederlanders dat 'altijd' of 'meestal' overlast van vuurwerk ervaart, is gestegen van 28 procent in 2015 naar 34 procent nu. Als echter rechtstreeks aan mensen wordt gevraagd of zij meer of minder overlast ervaren in vergelijking met eerdere jaren, komt hieruit geen duidelijke toe- of afname naar voren. De groepen die meer (19%) en minder overlast (18%) ervaren dan enkele jaren geleden, houden elkaar in balans. Hoewel beide methodes een verschillend beeld opleveren, kunnen we in ieder geval concluderen dat er geen sprake is van een structurele afname van de overlast.

Ruim vier op de tien Nederlanders zijn voorstander van vuurwerkverbod voor particulieren

Op de vraag of het afsteken van vuurwerk door particulieren helemaal moet worden verboden, antwoordt 42 procent van de Nederlanders bevestigend (2015: 49%). Als het verbod wordt gecombineerd met een professionele vuurwerkshow op een centrale plaats in de gemeente groeit de steun naar 48 procent (2015: 54%). Onder vuurwerkafstekers bestaat weinig animo voor een van beide scenario's. Het draagvlak voor een vuurwerkverbod is in vergelijking met 2015 gedaald. Het aandeel Nederlanders dat het afsteken van vuurwerk een mooie traditie vindt, is weliswaar stabiel (61% nu, 60% in 2015), maar de steun voor een particulier vuurwerkverbod is in deze groep gedaald van 28 procent in 2015 naar 20 procent nu. Ook Nederlanders die geen waarde hechten aan de vuurwerktraditie zijn in iets mindere mate voorstander van een verbod (van 85% naar 81%). Hoewel we niet rechtstreeks hebben gevraagd waarom men een vuurwerkverbod wel of niet steunt, weegt het belang van de vuurwerktraditie mogelijk zwaarder bij deze beslissing.

Professionele vuurwerkshow populairste alternatief bij particulier vuurwerkverbod

Op de vraag welk alternatief Nederlanders het liefste willen zien bij een verbod op particulier vuurwerk, geeft 64 procent de voorkeur aan een professionele vuurwerkshow op een centrale plaats in de gemeente. Ook in 2015 was dit het populairste alternatief (61%).

Meer informatie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

- Frank ten Doeschot (053-48 25 026)
- Laurens Klein Kranenburg (053-48 25025)

HOOFDSTUK

Inleiding

2. Inleiding

2.1 Aanleiding voor het onderzoek

Binnenlands Bestuur is hét vakblad voor binnenlandse bestuurders en ambtenaren bij gemeenten, provincies, waterschappen en rijksoverheid. Binnenlands Bestuur en I&O Research onderzoeken in samenwerking hoe burgers staan tegenover actuele en maatschappelijke zaken die voor bestuurders en ambtenaren relevant zijn of kunnen worden. Dit onderzoek is de negende peiling van I&O Research en Binnenlands Bestuur.

Met de jaarwisseling in zicht nemen we het afsteken van vuurwerk en het verloop van de jaarwisseling onder de loep. Ook de regelgeving rondom het afsteken van vuurwerk, en het handhaven van deze regels door politie en/of andere toezichthouders komen aan bod. Ook is er aandacht besteed aan de mate van steun voor alternatieven voor het afsteken van vuurwerk door particulieren.

Een van de maatregelen betreft het aanwijzen van vuurwerkvrije zones, bijvoorbeeld rond verzorgingstehuizen, kinderboerderijen en centrumgebieden. Uit een inventarisatie van het AD blijkt dat de opmars van vuurwerkvrije zones in 2016 is gestokt.² Als oorzaak wordt gewezen op het gebrek aan agenten om het verbod te handhaven.

2.2 Onderzoeksvragen

I&O Research heeft dit onderzoek uitgevoerd onder inwoners van 18 jaar en ouder met als centrale vragen:

- 1 In hoeverre zijn Nederlanders voor of tegen het afsteken van vuurwerk door particulieren en onder welke voorwaarden?
- 2 Hoe denken Nederlanders over alternatieven voor het afsteken van vuurwerk door particulieren?
- 3 Verandert het afsteekgedrag (van degenen die nu vuurwerk afsteken) door het aanbieden van alternatieven?
- 4 Hoe wordt er aangekeken tegen de regelgeving rondom het afsteken van vuurwerk, en het handhaven ervan?
- 5 In hoeverre ervaren Nederlanders overlast van (het afsteken van) vuurwerk tijdens de jaarwisseling?

2.3 Verantwoording

I&O Research voerde van donderdag 1 tot en met maandag 5 december 2016 een online onderzoek uit naar de standpunten en ervaringen van Nederlanders met betrekking tot vuurwerk. In deze periode werkten 2.519 Nederlanders (18+) mee aan het onderzoek. I&O Research heeft een vergelijkbaar onderzoek uitgevoerd in 2014 (26-28 december 2014) en 2015 (3-8 december 2015).

Zie hoofdstuk 4 voor een nadere onderzoeksverantwoording.

² Aan het onderzoek van het AD namen 356 van de 390 gemeenten in Nederland deel. Winterman, P. en Schildkamp, V. (2016), "Vuurwerkvrije zones niet meer populair", *Algemeen Dagblad*, 20 november 2016. Geraadpleegd via: <http://www.ad.nl/dossier-nieuws/vuurwerkvrije-zones-niet-meer-populair~a0f1c596/> en <http://www.ad.nl/binnenland/vuurwerk-vrij-gewoon-lief-vragen~acb0b0dd/>

HOOFDSTUK

Omgang met en perceptie van vuurwerk

3. Omgang met en perceptie van vuurwerk

3.1 Afsteekgedrag

De meerderheid van de Nederlanders (61 procent) steekt *doorgaans* geen vuurwerk af rond de jaarwisseling. Vier op de tien Nederlanders steken dus wel eens vuurwerk af, hoewel de frequentie hiervan wisselt. Een op de zes Nederlanders (17 procent) zegt dit 'meestal' of 'altijd' tijdens de jaarwisseling te doen.

Tabel 3.1

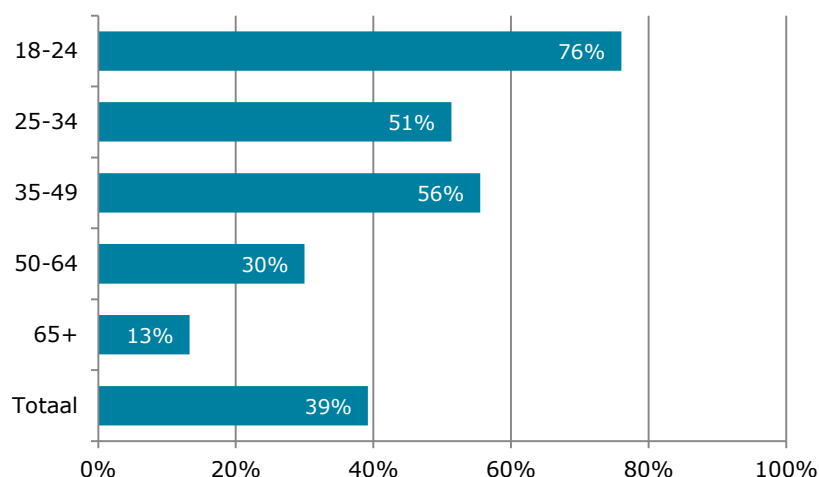
Steekt u doorgaans vuurwerk af rond de jaarwisseling?

	2016
Ja, altijd	7%
Ja, meestal wel	10%
Het ene jaar wel, het andere niet	8%
Een enkele keer	15%
Nooit	61%
TOTAAL	100%

Het afsteken van vuurwerk is onder 50-minners beduidend populairder dan onder ouderen. Driekwart van de jongeren tussen 18 en 24 jaar en ruim de helft van de 25-plussers steekt wel eens vuurwerk af. Onder de 50-64 jarigen is dit 30 procent en onder 65-plussers 13 procent (figuur 3.1). Mannen (49%) steken naar verhouding vaker vuurwerk af dan vrouwen (30%).

Figuur 3.1

Aandeel Nederlanders dat '**wel eens**' vuurwerk afsteekt rond de jaarwisseling (naar leeftijd)

Op de vraag of mensen *dit jaar* van plan zijn met oud en nieuw vuurwerk af te steken, geeft 19 procent aan dit (waarschijnlijk) te gaan doen (tabel 3.2). Jongeren (18-24 jaar) zijn dit het vaakst van plan (39%), gevolgd door 35-49 jarigen (33%). Binnen deze groep zien we dat ouders met kinderen (46%) vaker vuurwerk afsteken dan stellen zonder kinderen (23%). Onder 65-plussers (3%) is relatief weinig animo om tijdens de komende jaarwisseling vuurwerk af te steken.

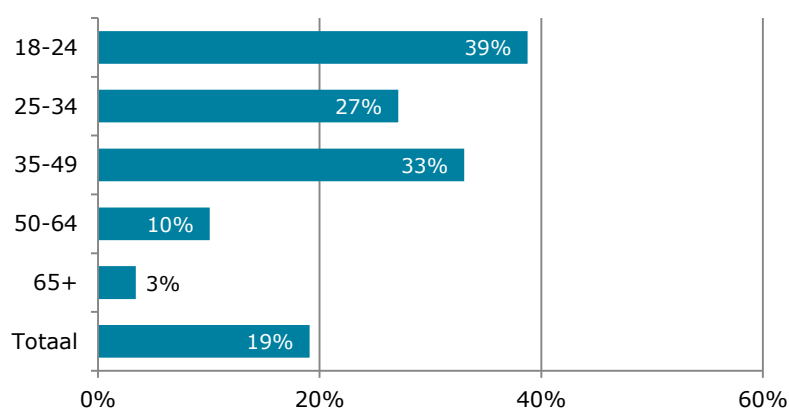
Tabel 3.2

Bent u dit jaar van plan vuurwerk af te gaan steken rond de jaarwisseling?

2016		
Ja, zeker wel	7%	Steekt vuurwerk af:
Waarschijnlijk wel	12%	19%
Waarschijnlijk niet	16%	
Zeker niet	63%	
Weet ik (nog) niet	2%	
TOTAAL	100%	

Figuur 3.2

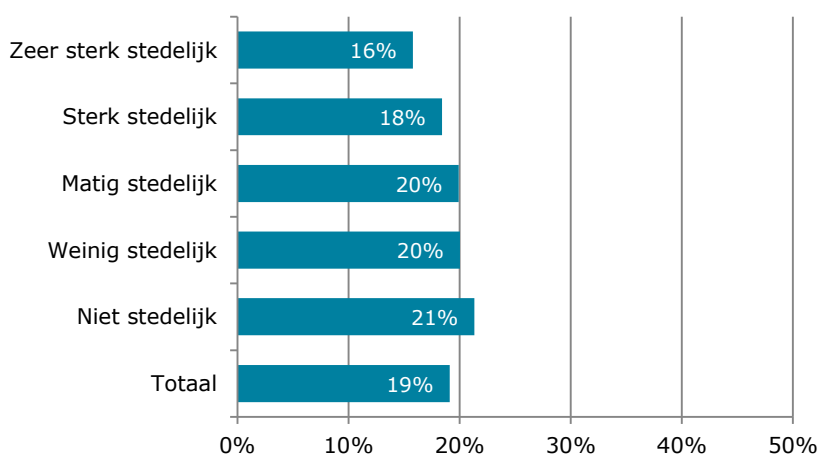
Aandeel Nederlanders dat 'zeker' of 'waarschijnlijk' vuurwerk gaat afsteken bij de komende jaarwisseling (%)

De traditie van het vuurwerk afsteken leeft het meest in de niet-stedelijke gebieden (21 procent). In de zeer verstedelijkte gebieden is 16 procent 'zeker' of 'waarschijnlijk' van plan om dit jaar vuurwerk af te steken.

Figuur 3.3

Aandeel Nederlanders dat 'zeker' of 'waarschijnlijk' vuurwerk gaat afsteken bij de komende jaarwisseling (naar stedelijkheid)

3.2 Handhaving

3.2.1. Afsteektijden

Kennis van afsteektijden onveranderd

Weten Nederlanders op welke tijdstippen vuurwerk mag worden afgestoken? Zowel wat betreft de begin- als eindtijd is het kennisniveau gelijk gebleven in vergelijking met vorig jaar. Zesenvieertig procent van de Nederlanders noemt de juiste aanvangstijd, namelijk 31 december vanaf 18.00 uur 's avonds. Ruim een kwart (27%) denkt dat er al vanaf 9.00 uur 's ochtends vuurwerk mag worden afgestoken.

Ruim de helft (54%) weet evenals in 2015 de correcte eindtijd te noemen: 1 januari tot 2.00 uur 's nachts. Opvallend is dat een kwart niet op de hoogte is van de eindtijd.

Vuurwerkafstekers noemen vaker de juiste begin- en eindtijd dan niet-vuurwerkafstekers, maar hun kennis is ten opzichte van vorig jaar niet toegenomen (figuur 3.4).

Tabel 3.3

Weet u vanaf wanneer er vuurwerk afgestoken mag worden?

	2015	2016
Nee, weet ik niet	17%	17%
Ja, in heel december	0%	0%
Ja, na de Kerstdagen	0%	0%
Ja, de laatste twee dagen van december	2%	4%
Ja, de laatste dag (31 december) vanaf 9 uur 's ochtends	28%	27%
Ja, de laatste dag (31 december) vanaf 18 uur 's avonds	46%	46%
Ja, de laatste dag (31 december) vanaf 23 uur 's avonds	7%	6%
TOTAAL	100%	100%

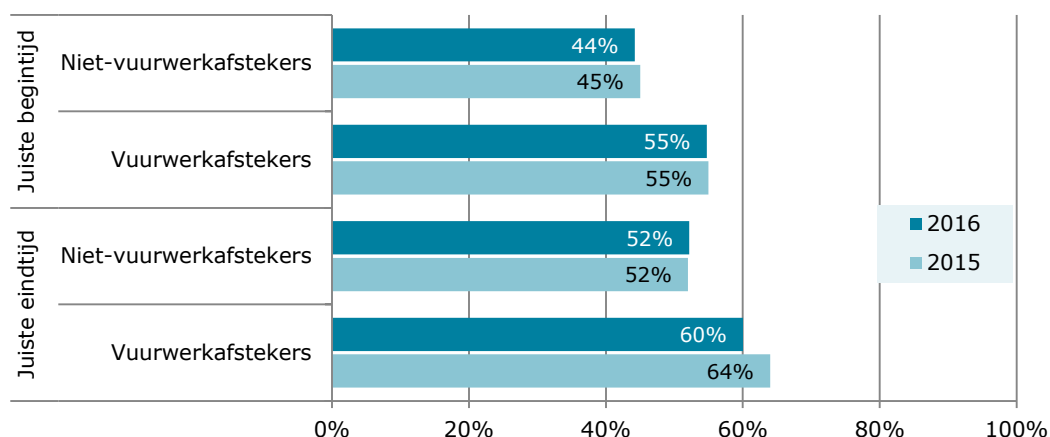
Tabel 3.4

Weet u tot wanneer er vuurwerk afgestoken mag worden?

	2015	2016
Nee, weet ik niet	25%	25%
Ja, tot 1 januari 1 uur 's nachts	11%	8%
Ja, tot 1 januari 2 uur 's nachts	54%	54%
Ja, tot 1 januari 5 uur in de ochtend	5%	6%
Ja, tot 1 januari 12 uur	3%	4%
Ja, tot 1 januari 18 uur	1%	1%
Ja, tot 1 januari, hele dag (tot 12 uur 's nachts)	1%	2%
TOTAAL	100%	100%

Figuur 3.4

Kennis van afsteektijden naar afsteekgedrag (% met juiste antwoord)

De meeste volwassen Nederlanders kunnen leven met de huidige afsteektijden

Bijna de helft (47 procent) van de Nederlanders is tevreden met de huidige afsteektijden. Drie op de tien zijn voorstander van een verdere beperking. Daarnaast zijn er respondenten, in de categorie 'anders', die het vuurwerk voor particulieren in zijn geheel willen verbieden. Slechts een kleine groep (7 procent) zou de afsteektijden willen verruimen. De rest heeft geen uitgesproken mening (7 procent) of weet het niet (2 procent). Per saldo zijn circa zes op de tien Nederlanders geen voorstander van een verdere beperking van de huidige afsteektijden.

De volwassen vuurwerkafstekers zijn over het algemeen tevreden (60%) over het huidige afsteekregime; een kleine groep (19%) zou eerder willen beginnen met afsteken. We hebben geen onderzoek gedaan naar de mening van kinderen en jongeren hierover.

Tabel 3.5

Welke uitspraak past het best bij uw mening over de afsteektijden?

	TOTAAL	VUURWERK-AFSTEKERS ³	NIET-VUURWERK-AFSTEKERS
Afsteektijden moeten verder beperkt worden	29%	12%	33%
Afsteektijden zijn prima zo	47%	60%	44%
Afsteektijden moeten verruimd worden (eerder beginnen)	7%	19%	4%
Het maakt mij niets uit	7%	5%	7%
Anders*	8%	2%	10%
Weet ik niet	2%	2%	2%
TOTAAL	100%	100%	100%

* In deze categorie wordt vaak gepleit voor een particulier vuurwerkverbod.

Volgens de meeste Nederlanders worden de afsteektijden niet of beperkt gehandhaafd. Een derde zegt niet te weten of er controle is op de afsteektijden door politie en andere toezichthouders. Ook bij de vuurwerkafstekers is het beeld dat de handhaving van afsteektijden beperkt is.

³ Dit betreft degenen die 'zeker' of 'waarschijnlijk' vuurwerk gaan afsteken tijdens de jaarwisseling.

Tabel 3.6

In hoeverre worden afsteektijden in de buurt gehandhaafd?

	TOTAAL	VUURWERKAFSTEKERS	NIET-VUURWERKAFSTEKERS
Intensief	3%	5%	2%
Beperkt	22%	31%	20%
Niet	44%	37%	45%
Weet ik niet	32%	26%	33%
TOTAAL	100%	100%	100%

Breed draagvlak voor strengere handhaving van afsteektijden

Hoewel de handhaving in de perceptie van buurtbewoners beperkt is, bestaat er wel behoefte aan een strengere controle. Zes op de tien Nederlanders (61%) zijn voorstander van een strengere handhaving van de afsteektijden. Ook een aanzienlijk deel van de vuurwerkafstekers (37%) kan zich hierin vinden. Verder kan dit idee op breed draagvlak rekenen onder verschillende kiezersgroepen. De steun varieert van 54 procent onder CDA- en PVV-kiezers tot 78 procent onder Partij voor de Dieren-stemmers. Verder denken lager (59%), middelbaar (59%) en hoger opgeleiden (65%) hierover in grote lijnen hetzelfde.

Tabel 3.7

En wat zou u willen met betrekking tot de handhaving van de afsteektijden?

	TOTAAL	VUURWERKAFSTEKERS	NIET-VUURWERKAFSTEKERS
De handhaving zou strenger mogen	61%	37%	66%
De handhaving is voldoende	20%	35%	16%
De handhaving mag minder streng	4%	13%	2%
Maakt mij niet uit	9%	11%	9%
Weet ik niet	6%	5%	6%
TOTAAL	100%	100%	100%

3.2.2. Vuurwerkvrije zones

Net als in 2015 zegt 6 procent van de Nederlanders dat er vuurwerkvrije zones in hun gemeente zijn aangewezen. Dat het aantal gemeenten met vuurwerkvrije zones niet verder toeneemt, blijkt ook uit de rondgang van het Algemeen Dagblad. Een op de vijf gemeenten heeft net als vorig jaar een vuurwerkvrije zone ingesteld.⁴ De bekendheid met vuurwerkvrije zones is niet hoog: ruim de helft weet niet of er door hun gemeente vuurwerkvrije plekken zijn aangewezen.

⁴ Winterman, P. en Schildkamp, V. (2016), "Vuurwerkvrije zones niet meer populair", Algemeen Dagblad, <http://www.ad.nl/dossier-nieuws/vuurwerkvrije-zones-niet-meer-populair~a0f1c596/>

Tabel 3.8

Zijn er in uw gemeente ook plekken aangewezen waar vuurwerk afsteken verboden is?
(meerdere antwoorden mogelijk)

(MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)	2015	2016
Ja, vorig jaar	6%	11%
Ja, dit jaar	6%	6%
Nee	45%	35%
Weet niet	46%	53%

In hoeverre houden mensen zich aan het vuurwerkverbod in deze zones? Deze vraag is voorgelegd aan mensen die in hun gemeente te maken hebben (of vorig jaar te maken hadden) met een vuurwerkvrije zone. Bijna de helft van de inwoners (47%) zegt dat er minder vuurwerk wordt afgestoken dan voorheen; volgens een kwart (24%) wordt op deze plekken (vrijwel) geen vuurwerk meer afgestoken.

Tabel 3.9

In hoeverre houden mensen zich aan het verbod op vuurwerk in vuurwerkvrije zones?
(alleen inwoners van gemeenten met een vuurwerkvrije zone, n=305)

	%
Er wordt (bijna) geen vuurwerk meer afgestoken in deze zones.	24%
Er wordt af en toe vuurwerk afgestoken, maar wel minder dan voorheen.	23%
In de vuurwerkvrije zones wordt evenveel vuurwerk afgestoken als voorheen.	5%
In de vuurwerkvrije zones wordt meer vuurwerk afgestoken dan voor het verbod.	2%
Weet ik niet	46%
TOTAAL	100%

Volgens vier op de tien mensen worden de vuurwerkvrije zones in enige mate gehandhaafd. Als er wordt gehandhaafd, kan dit het afsteken van vuurwerk verminderen. Dat blijkt als we de perceptie van handhaving afzetten tegen het waargenomen afsteekgedrag. Hoewel het om een inschatting van de bewoners gaat en het niet altijd duidelijk is of en hoe er wordt gehandhaafd, is er wel een algemeen beeld te schetsen. In zones waar intensief wordt gehandhaafd, leidt dat in negen van de tien gevallen tot minder vuurwerk. In zones met beperkte handhaving is dit volgens 64 procent van de inwoners het geval. Bij het ontbreken van handhaving is er in drie van de tien gevallen sprake van een daling van vuurwerk.

Tabel 3.10

In hoeverre worden de vuurwerkvrije zones gehandhaafd?

(alleen inwoners van gemeenten met een vuurwerkvrije zone, n=305)

	TOTAAL
Intensief	16%
Beperkt	23%
Niet	14%
Weet ik niet	47%
TOTAAL	100%

Tabel 3.11

Waargenomen afsteekgedrag afgezet tegen mate van handhaving (%)

(alleen inwoners van gemeenten met een vuurwerkvrije zone, n=305)

	INTENSIEVE HANDHAVING (N=49)	BEPERKT (N=70)	GEEN HANDHAVING OF ONBEKEND (N=187)
Er wordt (bijna) geen vuurwerk meer afgestoken in deze zones.	66%	31%	11%
Er wordt af en toe vuurwerk afgestoken, maar wel minder dan voorheen.	24%	33%	19%
In de vuurwerkvrije zones wordt evenveel vuurwerk afgestoken als voorheen.	0%	13%	4%
In de vuurwerkvrije zones wordt meer vuurwerk afgestoken dan voor het verbod.	4%	2%	2%
Weet ik niet	6%	21%	66%
TOTAAL	100%	100%	100%

Behoeftte aan meer handhaving in vuurwerkvrije zones

Voor ruim de helft (53%) van de bewoners zou het vuurwerkverbod in deze zones strenger mogen worden gehandhaafd. Volgens een kwart (26%) is het huidige niveau van handhaving voldoende.

Tabel 3.12

En wat zou u willen met betrekking tot de handhaving van de vuurwerkvrije zones?

(alleen inwoners van gemeenten met een vuurwerkvrije zone, n=305)

	TOTAAL (N=305)	VUURWERK- AFSTEKERS (N=65)	NIET-VUURWERK- AFSTEKERS (N=240)
De handhaving zou strenger mogen	53%	36%	57%
De handhaving is voldoende	26%	48%	21%
De handhaving mag minder streng	2%	2%	1%
Maakt mij niet uit	7%	11%	5%
Weet ik niet	13%	3%	15%
TOTAAL	100%	100%	100%

Grosso modo zijn zeven op de tien inwoners blij met de vuurwerkvrije zones in hun gemeente. Dit was ook in eerdere jaren het geval. Het draagvlak blijkt ook uit de vraag of het aantal vuurwerkvrije zones voldoende is: 48 procent wil meer vuurwerkvrije plekken en 32 procent vindt het huidige aantal prima (samen 80%). In gemeenten waar geen vuurwerkvrije zone is, zou 47 procent graag een of meer vuurwerkvrije zones gerealiseerd zien. Achttien procent is niet overtuigd van de noodzaak en de rest maakt het niet uit of weet het niet.

Tabel 3.13

Welke uitspraak past het best bij uw mening over de vuurwerkvrije zones in uw gemeente?

(alleen inwoners van gemeenten met een vuurwerkvrije zone)

	2014	2015	2016
Ik ben daar blij mee	72%	72%	69%
Ik ben daar niet blij mee	3%	5%	2%
Het maakt mij niets uit	17%	15%	21%
Anders	8%	8%	6%
Weet ik niet	1%	0%	2%
TOTAAL	100%	100%	100%

Tabel 3.14

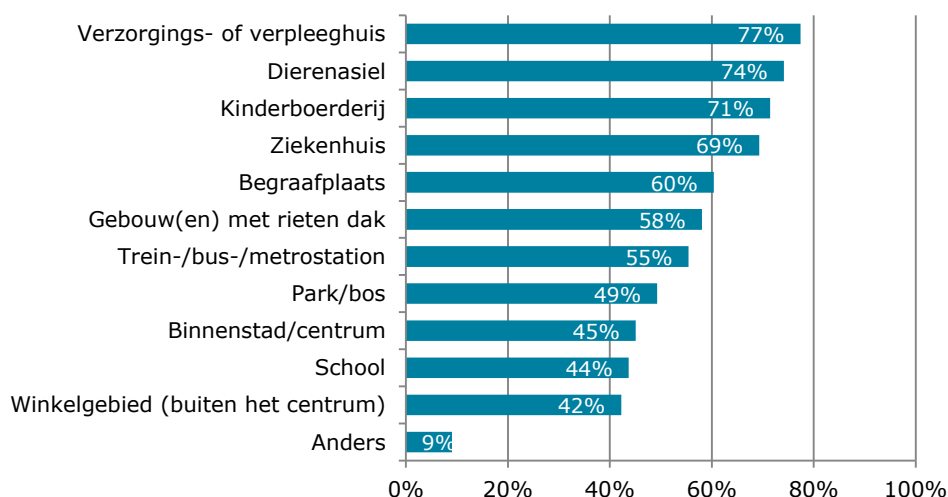
Houding ten aanzien van vuurwerkvrije zones in de eigen gemeente

	MET VUURWERKVRIJE ZONE (N=305)	ZONDER VUURWERKVRIJE ZONE (N=2.213)
Er moeten (meer) vuurwerkvrije zones komen	48%	47%
De vuurwerkvrije zones zijn prima zo	32%	-
Er moeten minder vuurwerkvrije zones komen	3%	-
Er zijn geen vuurwerkvrije zones nodig	-	18%
Het maakt mij niets uit	9%	20%
Anders	6%	9%
Weet ik niet	2%	5%
TOTAAL	100%	100%

Aan degenen die voorstander zijn van (meer) vuurwerkvrije zones (iets minder dan de helft van de bevolking), is een lijst met mogelijke locaties voorgelegd waar een vuurwerkverbod kan worden ingesteld. Plekken waar kwetsbare groepen mensen of dieren komen, zoals een verzorgingshuis (77%), dierenasiel (74%) of kinderboerderij (71%), worden het vaakst genoemd in verband met een vuurwerkverbod. Andere veelgenoemde locaties zijn begraafplaatsen (60%), gebouwen met een rieten dak (58%) en trein-, bus- en metrostations (55%). Onder de voorstanders van vuurwerkvrije zones is er minder steun voor een verbod in winkelgebieden (in en buiten het centrum).

Figuur 3.5

Op welke plek(ken) in uw gemeente moeten (meer) vuurwerkvrije zones komen?
(alleen voorstanders van meer vuurwerkvrije zones, n=1.185)

Vrijwillige vuurwerkvrije zones?

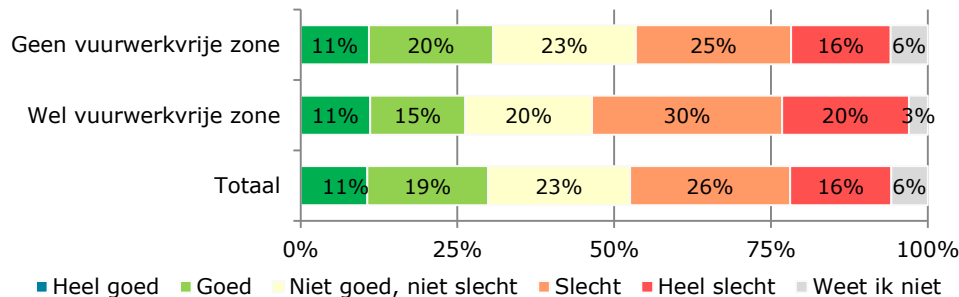
In sommige gemeenten wordt overwogen om de bestaande vuurwerkvrije zones af te schaffen. Hiervoor in de plaats komen vuurwerkvrije zones op vrijwillige basis. Er geldt geen verbod, maar er wordt wel met borden aangegeven dat vuurwerk afsteken niet gewenst is. Ook zouden buurtbewoners elkaar en anderen corrigeren.⁵

⁵ Deze toelichting is gegeven aan respondenten, voordat zij hun mening konden geven over 'vrijwillige' vuurwerkvrije zones.

Hoe kijken Nederlanders aan tegen deze 'vrijwillige' vuurwerkvrije zones? Per saldo zijn er meer tegenstanders (42%) dan voorstanders (30%) van dit idee. In gemeenten met een vuurwerkvrije zone is men vaker tegen dit idee (50%) dan in de rest van het land (41%).

Figuur 3.6

Wat vindt u van 'vrijwillige' vuurwerkvrije zones?

Sommige **voorstanders** vinden een verbod betuttelend en hebben meer vertrouwen in de sociale controle door buurtbewoners. Anderen vinden het experiment van vrijwillige zones de moeite waard, omdat een verbod lastig is te handhaven of het juist mensen prikkelt om meer vuurwerk af te steken.

- "Als bewoners dit met elkaar kunnen regelen is beter dan betutteling door gemeente/overheid."
- "Als bestaande instrumenten niet werken, is het de moeite waard eens wat anders te proberen."
- "Een verbod moet niet nodig zijn, er zijn al genoeg (onnodige) geboden en verboden. D.m.v. sociale controle moet het mogelijk zijn anderen ertoe te bewegen op bepaalde plaatsen geen vuurwerk af te steken."
- "Gezien het feit dat de politie toch niet handhaaft lijkt het mij een goed idee."
- "Ik vind het goed, maar ik vind dat daarnaast ook verplichte vuurwerkvrije zones moeten blijven bestaan."
- "Je doet een beroep op het fatsoen van mensen en je vraagt ze beleefd om rekening te houden met de wensen van anderen. Ik vermoed, zeker als het verzoek met een reden is toegelicht, dat dit wellicht beter werkt dan als je het als een verbod stelt."
- "Verbieden heeft een uitnodigende werking op jongeren om het juist wel te doen. Als iets niet gewenst is, zullen ze er meer over nadenken."

Tegenstanders betwijfelen of vrijwillige zones gaan werken. Mensen zouden terughoudend zijn om vuurwerkafstekers op hun gedrag aan te spreken, uit angst voor negatieve reacties of ruzie met de burens. Daarnaast zouden toezichthouders niet kunnen optreden, omdat er geen juridisch verbod is om op terug te vallen. Enkele citaten:

- "Aan het elkaar onderling toespreken zijn we niet meer zo gewend. Ik ben bang dat het een negatief effect heeft."
- "Als buurtbewoners elkaar gaan corrigeren ontstaat er al gauw ruzie."
- "Als er geen verbod is kan nog iedereen zijn gang gaan. Ik geloof niet in aanspreken door buurtbewoners. Het is nu ook al bijna dagelijks raak in de wijk terwijl het verboden is, heel vervelend voor dieren."
- "Als het op vrijwillige basis is, kan o.a. de politie niet handhavend optreden door middel van een bekeuring en/of samenscholingsverbod. Als er een verbod is, kan dit wel en daardoor wordt het afsteken op die plaatsen teruggedrongen."
- "Dat gaat niet werken in de praktijk."

- “Elkaar aanspreken met oud en nieuw, onder invloed van feeststemming gepaard met alcohol zou alleen maar kunnen als men elkaar al jaren goed kent, doe het bij een vreemde of groepje, dan is dat vragen om problemen en zeker als er ontploffend materiaal bij betrokken is. Elkaar aanspreken loopt normaal gesproken in Nederland al op ruzie en erger uit, laat staan met oud en nieuw.”
- “Vrijwillige handhaving zie ik niet werken. Immers, "niet gewenst" betekent ook "niet verboden", dus zelfs als mensen klagen staan afstekers in hun recht. Daarbij is vuurwerk in Nederland nog steeds sociaal geaccepteerd en wordt veelal afgestoken door (groepen) jongeren. Ik verwacht daarom dat klachten of gezamenlijke handhaving van omwonenden weinig effectief zal zijn.”

3.2.3. Illegaal vuurwerk

Het verbod op illegaal vuurwerk wordt volgens een derde van de Nederlanders (34%) in enige mate gehandhaafd. Vuurwerkafstekers merken hier iets vaker van (43%), maar een meerderheid binnen deze groep ervaart (in het algemeen) geen controle op illegaal vuurwerk.

Tabel 3.15

In hoeverre wordt het verbod op illegaal vuurwerk gehandhaafd?

	TOTAAL	VUURWERKAFSTEKERS	NIET-VUURWERKAFSTEKERS
Intensief	6%	6%	6%
Beperkt	28%	37%	26%
Niet	16%	16%	16%
Weet ik niet	50%	40%	52%
TOTAAL	100%	100%	100%

Ruim zeven op de tien willen verbod op illegaal vuurwerk strenger handhaven

De handhaving van het verbod op illegaal vuurwerk zou volgens zeven op de tien Nederlanders (72%) strenger mogen. Ook vuurwerkafstekers (54%) zijn per saldo voorstander van een strengere handhaving.

Tabel 3.16

En wat zou u willen met betrekking tot de handhaving van het verbod op illegaal vuurwerk?

	TOTAAL	VUURWERKAFSTEKERS	NIET-VUURWERKAFSTEKERS
De handhaving zou strenger mogen	72%	54%	77%
De handhaving is voldoende	13%	26%	10%
De handhaving mag minder streng	2%	5%	1%
Maakt mij niet uit	5%	7%	5%
Weet ik niet	7%	7%	7%
TOTAAL	100%	100%	100%

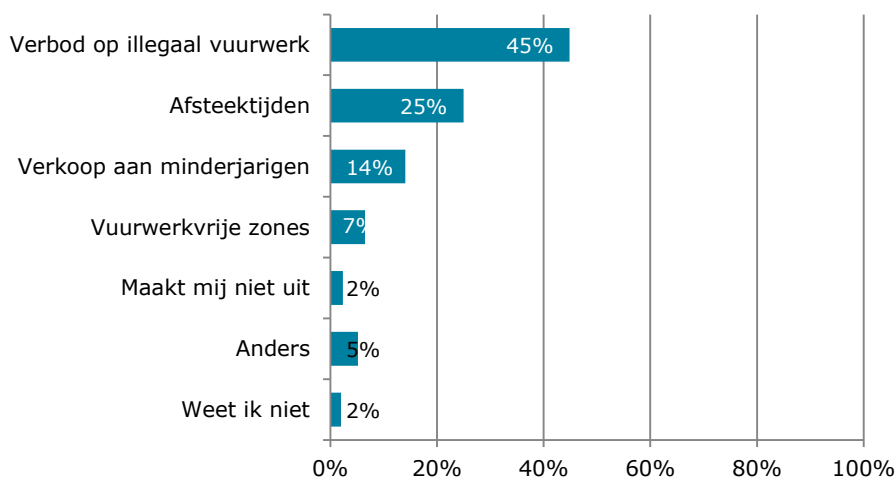
3.3 Houding ten aanzien van vuurwerk

Handhaving verbod op illegaal vuurwerk is het belangrijkste

Het belangrijkste handhavingsaspect waarop politie en andere toezichthouders zich moeten richten, is het verbod op illegaal vuurwerk (45%). Een kwart van de Nederlanders zet de handhaving van afsteektijden op nummer één. De verkoop aan minderjarigen wordt door 14 procent genoemd.

Figuur 3.7

Wat is volgens u het belangrijkste vuurwerkonderwerp waarop de politie en/of andere toezichthouders moeten handhaven?

Acht op de tien Nederlanders willen hogere boetes voor illegaal vuurwerk

Er zijn aan Nederlanders verschillende stellingen voorgelegd over de omgang met vuurwerk, het terugdringen van de overlast en mogelijke alternatieven. Er bestaat breed draagvlak voor hogere boetes op het afsteken van illegaal vuurwerk: 83 procent is hier voorstander van. Ook vuurwerkafstekers (69%) zijn hier in meerderheid voor.

Vuurwerkvrije zones worden door zeven op de tien Nederlanders gesteund

Het instellen van vuurwerkvrije zones kan op de steun van zeventig procent van de Nederlanders rekenen. Ook dit voorstel wordt door vuurwerkafstekers (54%) in meerderheid goedgekeurd, net als de hogere boetes voor illegaal vuurwerk.

Ruim vier op de tien Nederlanders zijn voorstander van vuurwerkverbod voor particulieren

Op de vraag of het afsteken van vuurwerk door particulieren helemaal moet worden verboden, antwoordt 42 procent van de Nederlanders bevestigend (2015: 49%). Als het verbod wordt gecombineerd met een professionele vuurwerkshow op een centrale plaats in de gemeente groeit de steun naar 48 procent (2015: 54%). Onder vuurwerkafstekers bestaat weinig animo voor een van beide scenario's.

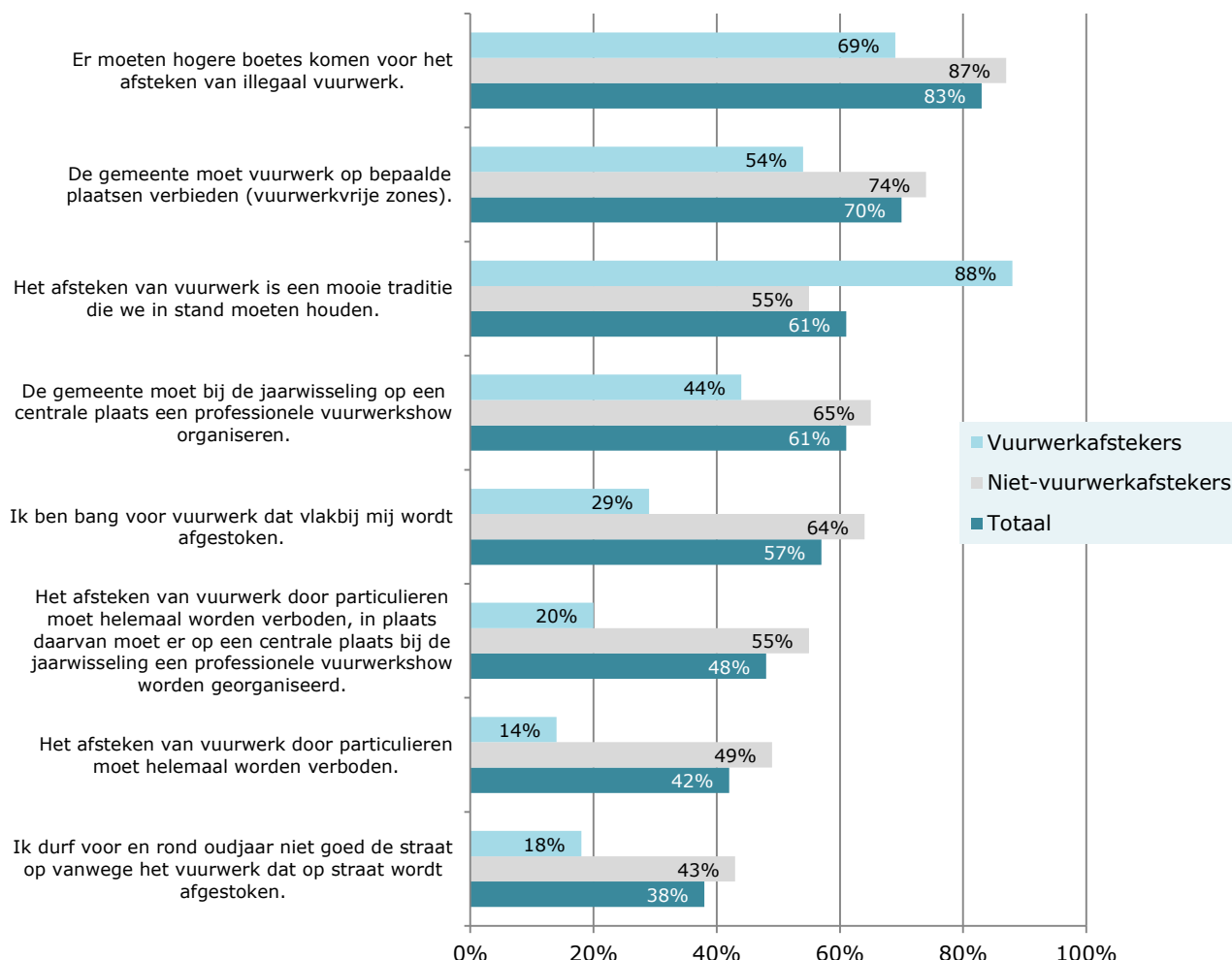
Belang vuurwerktraditie verklaart mogelijk afnemende steun voor vuurwerkverbod

Het draagvlak voor een vuurwerkverbod is in vergelijking met 2015 gedaald. Het aandeel Nederlanders dat het afsteken van vuurwerk een mooie traditie vindt, is weliswaar stabiel (61%), maar de steun voor een particulier vuurwerkverbod is in deze groep gedaald van 28 procent in 2015 naar 20 procent nu (figuur 3.9). Ook Nederlanders die geen waarde hechten aan de vuurwerktraditie zijn in iets mindere mate voorstander van een verbod (van 85% naar 81%).

Bij een verbod in combinatie met een vervangende vuurwerkshow zien we alleen een afname van de steun onder vuurwerkliefhebbers (van 36% naar 29%). Hoewel we niet rechtstreeks hebben gevraagd waarom men een vuurwerkverbod wel of niet steunt, weegt het belang van de vuurwerktraditie mogelijk zwaarder bij deze beslissing.

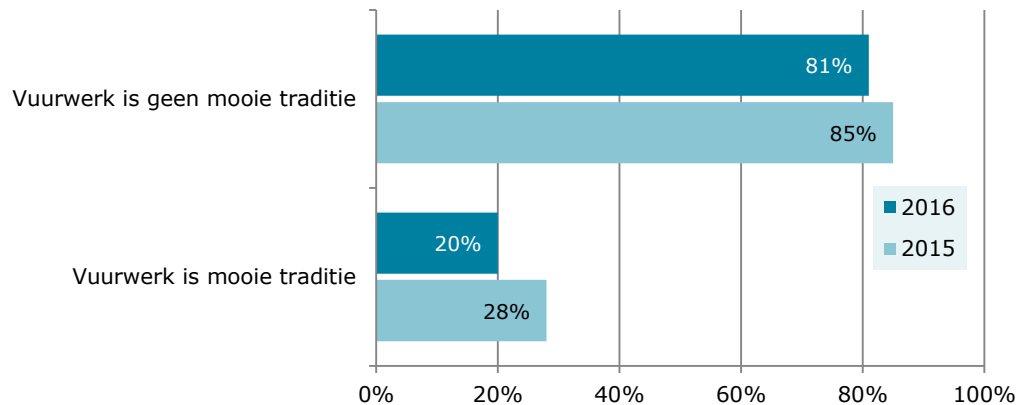
Figuur 3.8

Houding ten aanzien van vuurwerk (% (helemaal) mee eens)

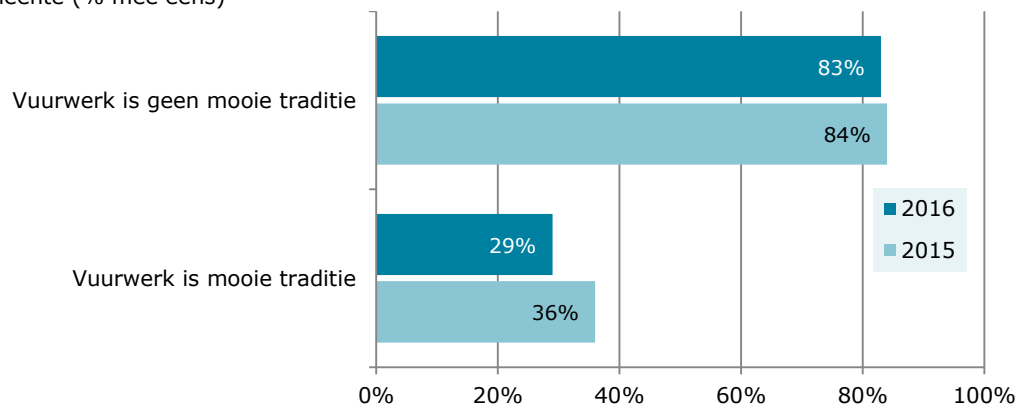
Figuur 3.9

Steun voor particulier vuurwerkverbod (% mee eens)

Figuur 3.10

Steun voor particulier vuurwerkverbod met een vervangende professionele vuurwerk op een centrale plaats in de gemeente (% mee eens)

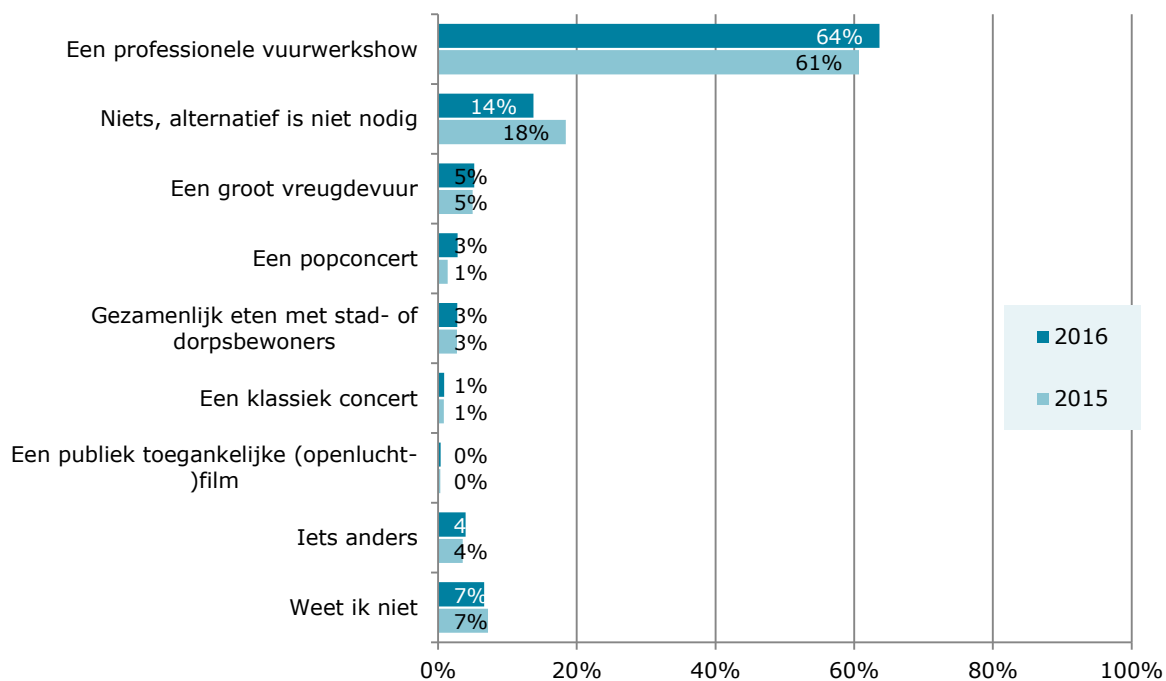
Professionele vuurwerkshow populairste alternatief bij particulier vuurwerkverbod

Op de vraag welk alternatief Nederlanders het liefste willen zien bij een verbod op particulier vuurwerk, geeft 64 procent de voorkeur aan een professionele vuurwerkshow op een centrale plaats in de gemeente (figuur 3.10). Ook in 2015 was dit het populairste alternatief (61%).

Een op de zeven Nederlanders geeft aan een alternatief niet nodig te vinden en vijf procent zou het liefst een groot vreugdevuur als alternatief zien. Andere alternatieven, zoals een concert, film of gezamenlijk eten met stad- of dorpsbewoners, worden nauwelijks genoemd.

Figuur 3.11

Stel dat het afsteken van vuurwerk in uw gemeente voor particulieren wordt verboden, wat zou u dan graag als alternatief zien (betaald door uw gemeente)? (één antwoord mogelijk)

3.4 Overlast

In hoeverre ervaren Nederlanders meer of minder overlast van vuurwerk in vergelijking met eerdere jaren? Deze vraag is op twee manieren onderzocht. Allereerst door zowel in 2015 als in 2016 de vraag te stellen hoeveel overlast men doorgaans ervaart rond de jaarwisseling. Dit is de **indirecte** methode.

Daarnaast hebben we rechtstreeks aan Nederlanders gevraagd of zij meer of minder overlast ervaren van vuurwerk dan enkele jaren geleden. Dit is de **directe** methode.

Het aandeel Nederlanders dat 'altijd' of 'meestal' overlast ervaart, is gestegen van 28 procent in 2015 naar 34 procent nu (tabel 3.17). Uit de rechtstreekse vraag komt echter geen duidelijke toe- of afname van overlast naar voren. De groepen die meer (19%) en minder overlast (18%) ervaren dan enkele jaren geleden, houden elkaar in balans (tabel 3.18).

Hoewel beide methodes een verschillend beeld opleveren, kunnen we in ieder geval concluderen dat er geen sprake is van een structurele afname van de overlast.

Tabel 3.17

In hoeverre ervaart u (doorgaans) overlast van vuurwerk rond de jaarwisseling?

	2015	2016
Altijd	14%	17%
Meestal	14%	17%
Af en toe	47%	44%
Nooit	24%	21%
TOTAAL	100%	100%

Tabel 3.18

Ervaart u meer of minder overlast van vuurwerk dan enkele jaren geleden? Of is de overlast gelijk gebleven?

TOTAAL		
Veel meer overlast	8%	
Een beetje meer overlast	11%	19%
Ongeveer even veel overlast	55%	
Een beetje minder overlast	12%	
Veel minder overlast	6%	18%
Weet ik niet	8%	
TOTAAL	100%	

Aan de respondenten die weleens overlast ervaren door het afsteken van vuurwerk is gevraagd welke vorm(en) van overlast zij specifiek ervaren. Deze typen overlast zijn in random volgorde aangeboden.

Harde knallen en vuurwerkrestanten op straat blijven grootste bron van overlast

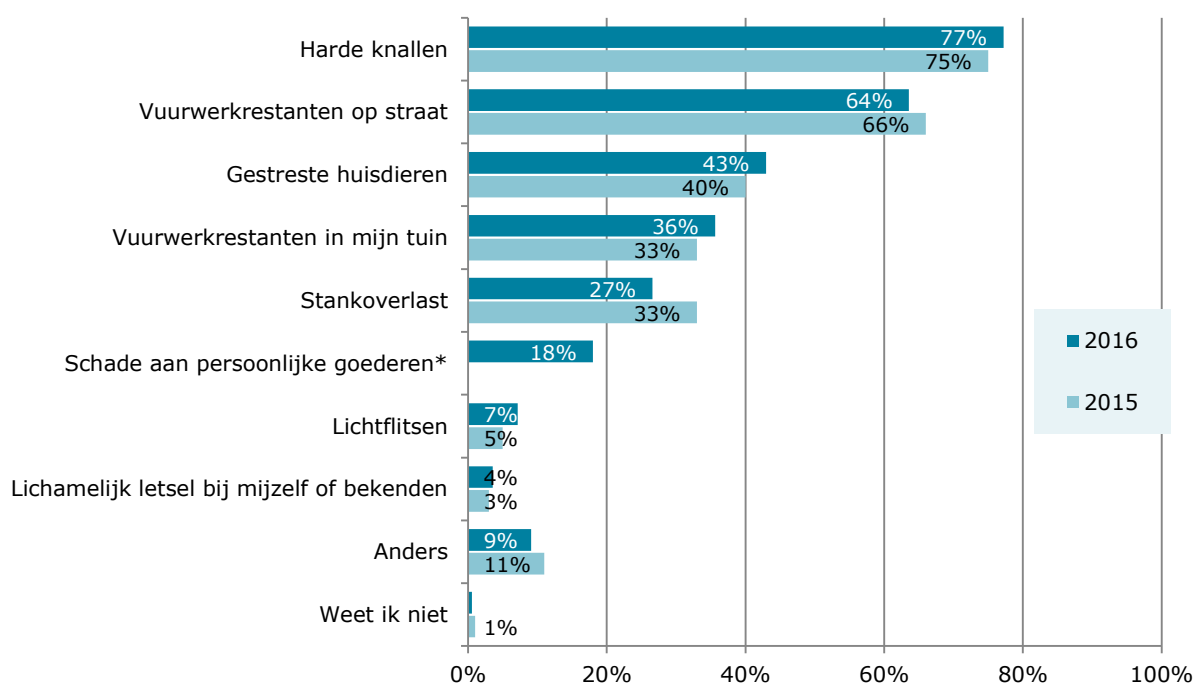
De top 3 van grootste bronnen van overlast bestaat net als in 2015 uit: harde knallen (77%), vuurwerkrestanten op straat (64%) en gestreste huisdieren (43%). Verder geven vuurwerkrestanten in de tuin en stankoverlast aanleiding tot ergernis. Zie hiervoor figuur 3.12.

Lichamelijk letsel wordt door slechts weinigen (4%) genoemd, maar de impact daarvan kan niettemin groot zijn.

Figuur 3.12

Wat voor overlast ervaart u (of heeft u ervaren?) (% genoemd, meerdere antwoorden mogelijk)

Basis: degenen die weleens overlast ervaren

* Nieuw in 2016.

HOOFDSTUK

Onderzoeksverantwoording

4. Onderzoeksverantwoording

I&O Research voerde van donderdag 1 december tot en met maandag 5 december 2016 een online onderzoek uit naar de standpunten en ervaringen van Nederlanders met betrekking tot vuurwerk en het verloop van de jaarwisseling.

De deelnemers zijn geselecteerd uit het I&O Research Panel, aangevuld met leden van PanelClix. In totaal hebben in deze periode 2.519 Nederlanders (18+) deelgenomen aan het onderzoek. Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). De respondenten hebben geen financiële vergoeding gehad voor hun aanmelding voor het panel. Ook voor deelname aan dit onderzoek kregen respondenten geen vergoeding. De onderzoeksresultaten van burgers zijn na herweging op geslacht, leeftijd, regio en opleidingsniveau representatief voor Nederlanders van 18 jaar en ouder, voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Dit is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard.

I&O Research

I&O Research is een maatschappelijk betrokken bureau voor beleids- en marktonderzoek. Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties. I&O Research is de laatste jaren gegroeid tot het achtste marktonderzoeksbureau van Nederland. In de sector 'overheid & onderwijs' is I&O Research de nummer 1 (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA). I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001- en ISO 20252-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362-gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

